

The Holy See

KATEHEZA PAPE BENEDIKTA XVI.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 10. veljače 2010.

Sveti Antun Padovanski

Draga braćo i sestre!

Nakon što sam, prije dva tjedna, predstavio lik Franje Asiškog, ovoga jutra elim govoriti o drugom svecu koji je pripadao prvom naraštaju manje braće: Antunu Padovanskom ili, kako ga se još zove, Antunu Lisabonskom, po njegovu rodnom gradu. Riječ je o jednom od najomiljenijih svetaca u čitavoj Katoličkoj crkvi, kojega se časti ne samo u Padovi, gdje je podignuta prekrasna bazilika u kojoj se čuvaju njegovi posmrtni ostaci, već i u cijelom svijetu. Vjernicima su drage slike i kipovi na kojima je prikazan s ljiljanom, simbolom njegove čistoće, odnosno s djetetom Isusom u rukama, u spomen na čudesno ukazanje koje spominju neki pisani izvori.

Antun je, svojim istaknutim umnim sposobnostima, uravnoteenošću, apostolskom gorljivošću i, u prvom redu, mističnim arom, dao značajan doprinos razvoju franjevačke duhovnosti. Rodio se u Lisabonu u plemićkoj obitelji, oko 1195., i na krštenju je dobio ime Fernando. Stupio je među kanonike koji su opsluivali monaško pravilo svetog Augustina, najprije u samostanu Sv. Vincenta u Lisabonu a potom u samostanu Svetog kria u Coimbri, čuvenom kulturnom središtu Portugala. Posvetio se sa zanimanjem i arom proučavanju Biblije i crkvenih otaca, stekavši potrebno teološko znanje koje je plodonosno primjenjivao u svom poučavanju i propovijedanju. U Coimbri se zbio događaj koji je označio prekretnicu u njegovu ivotu: ondje su 1220. godine bile izloene relikvije prvih pet franjevačkih misionara, koji su otišli u Maroku i ondje podnijeli mučeništvo. Njihov je ivot duboko dirnuo mladog Fernanda i u njemu se rodila elja da ih nasljeđuje i pođe putom kršćanske

savršenosti: zatražio je tada da istupi iz augustinskih kanonika i da postane manji brat. Njegov je zahtjev prihvaćen i on se, uzevši ime Antun, uputio u Maroko, ali je Boja providnost odlučila drukčije. Zbog bolesti je bio prisiljen vratiti se u Italiju te je, 1221. godine, sudjelovao na glasovitom "Kapitulu na rogoinama" u Asizu, gdje se susreo također sa svetim Franjom. Nakon toga je neko vrijeme ivio u potpunoj skrovitosti u samostanu u blizini Forlija, na sjeveru Italije, gdje ga je Gospodin pozvao u drugu misiju. Pozvan, sasvim slučajno, propovijedati na svećeničkom ređenju, pokazao je da je obdaren takvom učenošću i govorničkim umijećem da su mu poglavari povjerali zadaću propovijedanja. Započeo je tako u Italiji i Francuskoj apostolsko djelovanje koje je bilo tako snano i djelotvorno da je naveo brojne one koji su se odijelili od Crkve da se ponovno vrate na pravi put. Bio je također jedan od prvih, ako ne i prvi učitelj teologije među manjom braćom. Počeo je predavati u Bologni, uz Franjin blagoslov, koji je, prepoznavši njegove kreposti, poslao Antunu kratko pismo, koje započinje ovim riječima: "Bilo bi mi drago da braću poučavaš teologiji". Antun je udario temelje franjevačke teologije koju su njegovali veliki mislioci a koja je imala svoj vrhunac sa svetim Bonaventurom iz Bagnoregia i blaenim Duns Scotom.

Nakon što je postao provincijalnim poglavarom manje braće iz Sjeverne Italije, nastavio je slubu propovijedanja, vršeći je naizmjenično sa slubama vezanim uz vođenje provincije. Po završetku slube provincijala povukao se u blizinu Padove, gdje je bio boravio već u nekoliko navrata. Nakon svega godine dana, umro je pred gradskim vratima, 13. lipnja 1231. Padova, koja ga je prihvatila s ljubavlju i štovanjem za ivota, odala mu je trajno štovanje i iskazala svoju pobonost. Sam papa Grgur IX., koji ga je, čuvši njegovu propovijed, nazvao "Kovčegom Svetoga pisma", proglasio ga je svetim 1232., između ostaloga i zbog čudesa koja su se dogodila po njegovu zagovoru.

U posljednjem razdoblju svoga ivota, Antun je napisao dva sveska "Propovijedi", koja su naslovljena "Nedjeljne propovijedi" i "Propovijedi o svecima", namijenjene propovjednicima i predavačima na teološkim studijima iz Franjevačkog reda. U njima komentira tekstove Svetog pisma predstavljene u liturgiji, koristeći patrističko-srednjovjekovno tumačenje o četiri smisla: doslovnom ili povijesnom, alegorijskom ili kristološkom, tropološkom ili moralnom te anagoškom, koji upravlja čovjeka prema vječnom ivotu. Riječ je o teološko-homiletskim tekstovima, koji odišu ivim propovjednim stilom, u kojima Antun predlae pravi put kršćanskog ivota. Bogatstvo duhovnih učenja sadranih u "Propovijedima" je tako veliko da je papa Pio XII., časne uspomene 1946. Antuna proglasio crkvenim naučiteljem, pridavši mu naslov "evanđeoski naučitelj", jer iz tih spisa izbija svjaina i ljepota evanđelja; oni i dan danas predstavljaju veoma korisno duhovno štivo.

U njima on govori o molitvi kao ljubavnom odnosu, koji potiče čovjeka prisno razgovarati s Gospodinom, što mu donosi neizrecivu radost, koja često obuzima dušu uronjenu u molitvu. Antun nas podsjeća da je za molitvu potrebno ozračje tišine koja nije isto što i izlazak iz vanjske buke, već je nutarnje iskustvo, koje ima za cilj ukloniti sve one rastresenosti zbog briga. Prema učenju toga slavnog franjevačkog naučitelja, molitva se sastoji od četiri nuna stava, koja je Antun na latinskom nazvao ovako: obsecratio, oratio, postulatio, gratiarum actio. Mogli bismo ih ovako prevesti: otvoriti s povjerenjem svoje srce Bogu, zapodjenuiti prisni razgovor s Njim, iznijeti mu

svoje potrebe, hvaliti ga i zahvaljivati mu. U tome učenju svetog Antuna o molitvi uočavamo specifične crte franjevačke teologije čiji je on začetnik. To su uloga koja se pridaje Bojoj ljubavi, koja ulazi u sferu osjećaja, volje i srca i koja je ujedno izvor iz kojeg izvire duhovna spoznaja, koja nadilazi svako znanje.

Sveti Antun piše: "Ljubav je duša vjere, ona je oivljava; bez ljubavi, vjera umire" (Sermones Dominicales et Festivi II, Messaggero, Padova 1979., str. 37).

Samo duša koja moli moe napredovati u duhovnom ivotu: to je povlaštena tema propovijedi svetog Antuna. On dobro poznaje nedostatke ljudske naravi i čovjekovu sklonost grijehu. Zato neprestano poziva vjernike da se bore protiv nagnuća pohlepe, oholosti i nečistoće te, naprotiv, vrše kreposti siromaštva i velikodušnosti, poniznosti i poslušnosti, neporočnosti i čistoće. Na početku 13. stoljeća, kada su nicali novi gradovi a trgovina doivljavala procvat, sve je više bilo onih koji su bili neosjetljivi na potrebe siromaha. Zbog toga Antun u više navrata poziva vjernike da razmišljaju o pravom bogatstvu, a to je bogatstvo srca, kojim čovjek postaje dobar i milosrdan te tako skuplja blago za nebo: "O vi bogati – tako je on opominjao – neka vam prijatelji budu... siromasi, primite ih u svoje domove. Isti će ti siromasi kasnije primiti vas u vječne stanove, gdje vlada ljepota mira, povjerenje i sigurnost te obilni spokoj neprolazne sitosti" (Isto, str. 29).

Nije li moda to učenje, dragi prijatelji, veoma vano i danas, kada financijska kriza i teške ekonomske neuravnoteenosti osiromašuju brojne osobe i stvaraju uvjete bijede? U svojoj enciklici Caritas in veritate podsjećam: "Ekonomija treba etiku kako bi ispravno funkcionirala, ali ne bilo kakvu etiku, već etiku koja je prijateljski naklonjena ljudima" (45).

Antun, koji je bio iz Franjine škole, stavlja uvijek Krista u središte ivota i misli, djelovanja i propovijedanja. Upravo to je drugo tipično obilježje franjevačke teologije: kristocentizam. Franjevački teolozi rado razmatraju, i pozivaju razmatrati, otajstva Gospodinova čovještva, napose rođenje, koje u čovjeku bude osjećaje ljubavi i zahvalnosti prema Bojoj dobroti.

Pogled na Raspetoga također nadahnjuje osjećaje zahvalnosti prema Bogu i poštovanja prema dostojanstvu osobe, tako da svi, vjernici i nevjernici, mogu ovdje pronaći značenje koje obogaćuje ivot. Antun tako piše: "Krist, koji je tvoj ivot, stoji pred tobom raspet, da se ti zagledaš u kri kao u neko zrcalo. Ondje ćeš moći spoznati koliko su smrtonosne bile tvoje rane, koje nijedan drugi lijek ne bi mogao ozdraviti osim krv Sina Bojega. Ako pogledaš dobro, moći ćeš shvatiti koliko su veliki ljudsko dostojanstvo i tvoja vrijednost... Nigdje drugdje čovjek ne moe bolje uočiti koliko vrijedi kao kada se zagleda u zrcalo kria" (Sermones Dominicales et Festivi III, str. 213-214).

Dragi prijatelji, neka Antun Padovanski, kojega vjernici toliko časte, zagovara za čitavu Crkvu i poglavito za one koji se posvećuju propovijedanju. Neka ovi potonji, crpeći nadahnuće iz njegova primjera, trude ujediniti solidan i zdrav nauk, iskrenu i gorljivu pobonost te učinkovitost u naviještanju. U ovoj Svećeničkoj godini molimo da svećenici i đakoni brino vrše tu slubu naviještanja i posadašnjivanja Boje riječi vjernicima, osobito u liturgijskim homilijama. Neka u

njima djelotvorno prikazuju vječnu Kristovu ljepotu, upravo onako kao što je to Antun preporučivao: "Ako propovijedaš Isusa, on omekšava otvrdnula srca; ako ga zazoveš, gorke ti napasti postaju slatke; ako o njemu razmišljaš, on ti srce prosvjetljuje; ako o njemu čitaš, on ti nasićuje um" (Sermones Dominicales et Festivi III, str. 59).

Papin pozdrav hrvatskim hodočasniciima na hrvatskom:

Srdačno pozdravljam sve hrvatske hodočasnike, a na poseban način vas, svećenike, redovnike, redovnice, bogoslove i sve vjernike iz Gospićko-senjske biskupije, predvođene vašim biskupom monsinjorom Milom Bogovićem. Došli ste očitovati svoju zahvalnost i vjernost Apostolskoj Stolici prigodom desete obljetnice vaše biskupije. Ujedno danas slavimo i spomendan Blaenoga Alojzija kardinala Stepinca, biskupa i mučenika, koji je prije pedeset godina dao svojivot za svjedočanstvo vjere. Čuvajte uspomenu na svoje mučenike, i na njihovom hrabrom primjeru budite danas „sol zemlje i svjetlo svijeta“ (*usp. Mt 5,13.14.*). Stoga vas potičem da, s još većim arom, molite u vašim obiteljima i u vašim zajednicama za prijeko potrebna duhovna zvanja, a osobito u vašoj biskupiji. Dok vam jamčim svoju duhovnu blizinu, vama i vašim obiteljima udjeljujem poseban apostolski blagoslov. Hvaljen Isus i Marija!